

Nyhetsbrev om EU-rätt nummer 1 2020

Innehåll

INLEDNING	2
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.....	3
Konsumenträtt.....	3
Diskrimineringsrätt	3
EU-DOMSTOLEN.....	4
Avgöranden rörande Sverige	4
Förslag till avgöranden rörande Sverige	4
Uthyrning av bilar med radio utgör inte en överföring till eller återgivning för allmänheten i upphovsrättslig mening	4
Institutionell rätt och allmänna principer	5
Immunitet för katalansk ledare som valts till ledamot av Europaparlamentet under den tid han häktats och därefter dömts för brott i samband med folkomröstningen om katalansk självständighet	5
EU-domstolen bekräftar rätten till tillgång till handlingar	7
Processrätt.....	8
Centrala skattenämnden i Spanien har inte längre ansetts vara en sådan domstol som är behörig att begära förhandsavgörande	8
Skatterätt.....	8
Inte motiverat att tillämpa den lägre skattesatsen för ställplatser för husbilar och husvagnar på uthyrning av båtplatser.....	8
Konkurrensrätt m.m.....	9
Konkurrensbegränsande förlikningsavtal?.....	9
Inre marknaden och fri rörlighet	12
Företrädare för Airbnb i Frankrike kan inte straffas enligt nationell lag som inskränker friheten för informationssamhällets tjänster, till vilka Airbnb:s verksamhet hör	12
Inrikes och rättsligt samarbete	13
Informationssamhället	14
Tillhandahållande av länk för nedladdning av "begagnad" e-bok är överföring till allmänheten	14
Arbetsrätt	15
Anställda på tåg som färdas genom Österrike anses inte vara utstationerade dit	15
Konsumenträtt.....	16
Finska Energimyndigheten har inte till uppgift att slita tvister mellan elleverantörer och enskilda.....	16
Skadestånd till passagerare enligt Montrealkonventionen förutsätter inte att den risk som förverkligats är specifik för flyget.....	17

Migrationsrätt	18
Miljörätt	18
Domstol kan vara skyldig att frihetsberöva innehavare av offentliga ämbeten som vägrar följa lagakraftvunna avgöranden om EU-rättsligt grundade skyldigheter, när nationell rätt innehåller tydliga och förutsägbara bestämmelser om sådana frihetsberövanden och oavsett om det skulle strida mot medlemsstatens författning	18
EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	19
NYA MÅL.....	19
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	20
FRÅN LAGSTIFTNING SAR BETET	20
Sverige.....	20
EU-direktiv i urval.....	21

INLEDNING

Decenniets första Nyhetsbrev inleds med det sorgliga konstaterandet att Förenade kungariket nu lämnat den europeiska unionen. De två engelska domarna, Vajda i domstolen och Forrester i tribunalen, har lämnat sina uppdrag, medan generaladvokaten Sharpston fortsätter sitt arbete tills hennes efterträdare utsetts. Förenade kungariket är alltjämt skyldigt att följa unionsrätten under övergångsperioden, som löper till den 31 december 2020, och dess domstolar är alltjämt behöriga att begära förhandsavgöranden under denna tid. Förenade kungarikets myndigheter är under samma tid, och i vissa avseende längre tid, skyldiga att följa domstolens och tribunalens avgöranden. Ett [pressmeddelande](#) om konsekvenserna av utträdet har lämnats.

Huruvida detta ska kallas brittiskt självstyre kan vara osagt, men klart är att kampen för ett katalanskt självstyre satt spår i EU-domstolens rättspraxis, i form av straffrättslig immunitet för en häktad ledare för denna kamp som under häktningstiden valts till ledamot av Europaparlamentet och därmed omfattas av dess immunitetsregler. Målet rapporteras under Institutionell rätt och allmänna principer.

I övrigt rapporteras från EU-domstolen, för att ta ett av alla intressanta exempel, bl.a. om en slags uppföljare till domen i mål C-556/17, Torubarov, där en tysk förvaltningsdomstol frågade domstolen om den var skyldig av att använda sig av tvångsmedlet frihetsberövande mot innehavare av offentliga ämbeten som vägrar verkställa lagakraftvunna avgöranden avsedda att ge EU-rättsligt grundade rättigheter åt enskilda. Målet rapporteras under Miljörätt.

Rapporteringen av domstolsavgöranden (EUD, HD, HFD) och lagstiftning rör perioden 16 december 2019 till 31 januari 2020.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Konsumenträtt

Se ny begäran om förhandsavgörande under rubriken NYA MÅL.

Diskrimineringsrätt

Hovrätten över Skåne och Blekinge har i dom den 7 oktober 2019 lämnat Diskrimineringsombudsmannens talan mot Malmö kommun om diskrimineringsersättning utan bifall.

Anna och Debbie B. är två homosexuella kvinnor som gifte sig med varandra år 2014. Makarna ville ha barn och i juni samma år undertecknade Debbie B. en förklaring att hon samtyckte till att Anna B. genomgick assisterad befruktning vid Storkliniken i Danmark. Med assisterad befruktning avses insemination och IVF-behandling. Anna och Debbie B. valde att använda en anonym spermiedonator. Anna B. blev så småningom gravid genom en IVF-behandling och i juli 2016 föddes dottern Holly. I samband med födseln registrerades Anna B. som Hollys mor och vårdnadshavare.

I juli 2016 inledde Malmö kommun en faderskapsutredning. Anna B. kallades till möte på Familjerätten och hon gick dit tillsammans med hustrun och dottern.

Familjerättssekreteraren Maria Gustafsson Romås höll i mötet och vid utredningen använde hon ett s.k. MF-protokoll. Protokollet är framtaget av Socialstyrelsen och används vid vissa faderskapsutredningar. Vid mötet berättade makarna B. om IVF-behandlingen och att de hade valt en anonym donator. De visade intyg på att behandlingen hade utförts under konceptionstiden. Enligt en förtryckt fråga i MF-protokollet tillfrågades Anna B. om hon hade haft sexuellt umgänge med någon man under konceptionstiden. Anna B. besvarade frågan nekande.

Den 21 oktober 2016 föreslog Maria Gustafsson Romås för kommunens socialnämnd att faderskapsutredningen skulle läggas ner, och motiverade förslaget med att det visat sig omöjligt att få de upplysningar som behövs för bedömningen av faderskapsfrågan. I beslutsunderlaget angavs att Anna B. hade visat intyg på att hon hade genomgått en IVF-behandling under konceptionstiden, att Anna B. inte hade haft sexuellt umgänge med någon man under samma period och att paret hade valt en spermiedonator som inte gick att efterforska. Den 30 november 2016 beslutade socialnämnden i enlighet med förslaget. Beslutet överklagades inte.

Socialnämnden fastställde således inte Debbie B. som förälder till Holly. Debbie B. registrerades dock som förälder i sitt hemland Storbritannien. Skatteverket har inte accepterat detta som grund för att registrera Debbie B. som Hollys förälder i Sverige. Debbie B. har inte ansökt om att få adoptera Holly. Hon har alltså inte kommit att bli Hollys förälder enligt svensk rätt.

DO yrkade diskrimineringsersättning för Anna, Debbie och Holly B., och anförde som grund för talan följande:

Malmö kommun har missgynnat Anna, Debbie och Holly B. genom att **behandla dem sämre än vad kommunen skulle ha behandlat ett heterosexuellt gift par** som genomgått samma typ av behandling utomlands, respektive ett barn till ett sådant par.

a) Anna, Debbie och Holly B. har missgynnats genom att kommunen **underlåt att fastställa Debbie B. som förälder** till Holly, trots att Debbie B. samtyckt till befruktningen, och

b) Anna och Debbie B. har **missgynnats genom att kommunen genomfört** en, särskilt i ljuset av deras sexuella läggning, kränkande **faderskapsutredning**. Dels har det varit diskriminerande i sig att genomföra en faderskapsutredning, dels har det ställts en kränkande fråga till Anna B. under utredningen. Missgynnandet har samband med Anna och Debbie B:s sexuella läggning. Malmö kommun bestred käromålet och gjorde bl.a. gällande att den **inte utan stöd i lag kunnat fastställa Debbie B. som förälder** till Holly B. Tingsrätten konstaterade att **kommunen, genom att tillämpa den lagstiftning** enligt vilken det inte föreligger någon faderskapspresumtion för barn födda i ett samkönat äktenskap och därmed uppfylla sin skyldighet att genomföra en faderskapsutredning, **missgynnade** Anna, Debbie och Holly B. Däremot hade det **inte** skett något **missgynnande** genom det sätt på vilket **faderskapsutredningen genomfördes**. Det missgynnande som skett hade enligt tingsrätten inte något samband med makarnas sexuella läggning. Hovrätten instämde i tingsrättens bedömning, och anförde därutöver att **den särbehandling som följde av 1 kap. 9 § föräldrabalken**, och därmed även Malmö kommuns agerande, **kunde motiveras på en objektiv och godtagbar grund**, nämligen barnets rätt till kännedom om sitt genetiska ursprung. Den stred därmed inte mot Europakonventionen eller EU-stadgan. Slutligen var regleringen i föräldrabalken att anse som lex specialis i förhållande till diskrimineringslagstiftningen, varför den första hade företräde.

EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen har under perioden 15 december 2019 – 31 januari 2020 meddelat [47 domar](#) som publicerats i rättsfallssamlingen, varav [8 domar](#) från stora avdelningen. Inga av dessa rör mål där förhandsavgörande begärts av svensk domstol. Under samma period har generaladvokaterna meddelat [31 förslag](#) till avgöranden, varav [ett förslag](#) rör Sverige i denna mening. [Pressmeddelanden](#) har lämnats i ett antal av dessa avgöranden och förslag.

Avgöranden rörande Sverige

Förslag till avgöranden rörande Sverige

[Uthyrning av bilar med radio utgör inte en överföring till eller återgivning för allmänheten i upphovsrättslig mening](#)

Generaladvokaten Macej Spunar lämnade den 15 januari 2020 i mål C-753/18, STIM och Sami, förslag till avgörande angående Högsta domstolens begäran om förhandsavgörande angående frågan om begreppet **överföring till allmänheten** i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29 respektive en **återgivning för allmänheten** i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115.

STIM väckte talan mot biluthyrningsföretaget Fleetmanager med yrkande om ersättning för att företaget genom att hyra ut bilar utrustade med radiomottagare gjort

musik tillgänglig för allmänheten. Nordisk Biluthyrning väckte negativ fastställesetalan mot Sami med yrkande om förklaring att bolaget inte var skyldig att utge ersättning till Sami för att det genom uthyrning av bilar med radio använt upphovsrättsligt skyddade ljudupptagningar. Båda målen hamnade i Högsta domstolen, som begärde förhandsavgörande från EU-domstolen angående, som generaladvokaten tolkade den första frågan, **huruvida uthyrning av bilar som är utrustade med radiomottagare utgör en överföring till allmänheten** i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29 **och en återgivning för allmänheten** i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/115.

Generaladvokaten menade sammanfattningsvis att biluthyrningsföretagen enbart tillhandahöll den tekniska utrustningen för att kunna lyssna på radioutsändningar av skyddade alster, medan det för att det ska föreligga en överföring hade krävts att de dessutom, t.ex. på samma sätt som ett hotell som utöver TV tillhandahåller antensignalen i sitt nätverk, förfogar över de skyddade verken i sig eller att det föreligger ett **direkt samband mellan företagets agerande och de skyddade alster som således har överförts**.

Den ställda frågan skulle därmed besvaras nekande.

Institutionell rätt och allmänna principer

[Immunitet för katalansk ledare som valts till ledamot av Europaparlamentet under den tid han häktats och därefter dömts för brott i samband med folkomröstningen om katalansk självständighet](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 19 december 2019 i mål C-502/19, Junqueras Vies, prövat en begäran om förhandsavgörande från Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien) angående tolkningen av artikel 9 i protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier. Oriol Junqueras Vies var vice ordförande för Gobierno autonómico de Cataluña (den autonoma regionen Kataloniens regering, Spanien) vid tidpunkten då lagen om folkomröstning om Kataloniens självbestämmande antogs och då den omröstningen hölls. Ett straffrättsligt förfarande inleddes mot bl.a. klaganden till följd av omröstningen. Han häktades som misstänkt för brotten "upplopp" eller "uppror", "ohörsamhet" och "otillbörligt användande av allmänna medel". Under "den dömande fasen" av det straffrättsliga förfarandet valdes han till ledamot i Europaparlamentet. Han fick avslag på sin begäran att lämna den anstalt där han frihetsberövats för att kunna avlägga ed, vilket medförde att den centrala valmyndigheten – till följd av att han inte avlagt ed – förklarade hans plats i Europaparlamentet vakant. Han överklagade valmyndighetens beslut till den hänskjutande domstolen, som ställde följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

"1) Gäller artikel 9 i [protokollet om unionens immunitet och privilegier] innan 'sessioner' inletts för en person som åtalats för allvarliga brott och som genom domstolsbeslut har häktats för gärningar som begåtts före inledandet av ett valförfarande, i vilket personen har förklarats vald till Europaparlamentet, men som genom domstolsbeslut har nekats särskilt tillstånd att lämna anstalten där han är frihetsberövad, vilket skulle ha gjort det möjligt för vederbörande att uppfylla de villkor som fastställs i den nationella vallagstiftning som det hänvisas till i artikel 8 i [valakten]?"

2) För det fall föregående fråga besvaras jakande, och om det organ som har utsetts i den nationella vallagstiftningen har informerat Europaparlamentet om att den person som valts inte har erhållit ställning som ledamot av Europaparlamentet, på grund av att denna person inte uppfyllt de villkor som fastställs i fråga om val (vilket varit omöjligt till följd av den begränsning av rörelsefriheten som uppkommit genom att vederbörande häktats i ett förfarande avseende allvarliga brott), och inte erhåller sådan ställning förrän dessa villkor är uppfyllda, ska det då ändå göras en extensiv tolkning av begreppet 'sessioner', trots det tillfälliga avbrottet i möjligheterna för den som valts att tillträda sitt uppdrag?

3) Om svaret innebär att det ska göras en extensiv tolkning, för det fall den som valts har häktats i ett förfarande avseende allvarliga brott, långt före det att valförfarandet inleddes, är den domstol som har beslutat om frihetsberövandet då skyldig, mot bakgrund av uttrycket 'under resan till och från Europaparlamentets mötesplats' i artikel 9 i [protokollet om unionens immunitet och privilegier], att häva häktningen på ett absolut och nästan automatiskt sätt, för att formaliteterna ska kunna uppfyllas och resorna till Europaparlamentet ska kunna utföras, eller ska det i varje enskilt fall tillämpas ett kriterium om avvägning mellan de rättigheter och intressen som följer av rättvisans intresse och ett rättsenligt förfarande, å ena sidan, och de som avser upprättandet av immuniteten, å andra sidan, såväl med avseende på iakttagandet av [Europa]parlamentets funktion och oberoende som med avseende på rätten för den som valts att utöva offentliga uppdrag?"

Efter detta meddelade domstolen dom i brottmålet mot klaganden. Han dömdes till 13 års fängelse och fråntogs alla offentliga uppdrag under motsvarande tid samt förklarades obehörig att erhålla eller utöva nya sådana. Den hänskjutande domstolen har förklarat att begäran om förhandsavgörande fortfarande är relevant.

EU-domstolen förklarade att de tre frågorna skulle besvaras tillsammans och skulle förstås så att de avsåg huruvida **artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier** ska tolkas på så sätt att **en person som officiellt har förklarats vald till Europaparlamentet medan vederbörande varit häktad** i ett förfarande avseende allvarliga brott, men som inte har tillåtits att uppfylla vissa krav enligt nationell rätt efter en sådan förklaring eller att bege sig till Europaparlamentet, för att delta i dess första session, **ska anses åtnjuta immunitet** enligt denna artikel. Vid jakande svar önskar den hänskjutande domstolen även få klarhet i **huruvida denna immunitet innebär att häktningen av den berörda personen ska hävas**, för att vederbörande ska kunna bege sig till Europaparlamentet och där uppfylla de formaliteter som krävs.

EU-domstolen fastslog att **ställningen som ledamot** av Europaparlamentet, vid tillämpningen av artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier, **erhålls till följd av att och vid tidpunkten då medlemsstaterna officiellt tillkännager valresultatet** under den **mandatperiod** som valet avsett. Vidare konstaterade den att **unionen och, i synnerhet, medlemmarna i dess institutioner, ska åtnjuta den immunitet som krävs för att unionen ska kunna fullgöra sin uppgift**. Av detta följer att dessa villkor, såsom de fastställs i nämnda protokoll och, i den mån det i protokollet hänvisas till medlemsstaternas rätt, i nationell lagstiftning, ska säkerställa att Europaparlamentet fullt ut är i stånd fullgöra det uppdrag som det har tilldelats. Följaktligen ska **en person som officiellt har förklarats vald till Europaparlamentet till följd därav och från den tidpunkten ska anses ha erhållit**

ställning som ledamot av denna institution, vid tillämpningen av artikel 9 i protokollet om unionens immunitet och privilegier, **och i denna egenskap åtnjuta den immunitet** som föreskrivs i andra stycket i denna artikel. En sådan rättslig åtgärd som **häktning får inte hindra friheten för Europaparlamentets ledamöter att resa** till platsen där det första sammanträdet för den nya mandatperioden ska hållas. Om den behöriga **nationella domstolen anser** att det finns anledning att **kvarhålla** en person som har erhållit ställning som ledamot av Europaparlamentet i häkte ankommer det, under dessa omständigheter, på den domstolen, enligt artikel 9 tredje stycket i protokollet om unionens immunitet och privilegier, att **snarast ansöka om att Europaparlamentet ska upphäva den immunitet** som har beviljats enligt andra stycket i denna artikel.

[EU-domstolen bekräftar rätten till tillgång till handlingar](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i domar den 22 januari 2020 i mål C-178/18 P, MSD Animal Health Innovation, och i mål C-175/18 P, PTC Therapeutics International, bekräftat rätten till tillgång till handlingar som ingetts i samband med en ansökan om godkännande för försäljning av läkemedel och förklarat att **den som motsätter sig ett sådant utlämnande måste lämna förklaringar om arten, syftet och omfattningen av de uppgifter som skulle kunna skada affärsintressen om de lämnades ut**. Tribunalen har i två domar avslagit klagomål över beslut genom vilka Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) beviljat tillgång till handlingar, närmare bestämt rapporter om toxikologiska undersökningar och en rapport om kliniska försök, som ingetts inom ramen för förfarandet avseende ansökningar om godkännande för försäljning av läkemedel. EMA beslutade, efter att ha godkänt att läkemedlen släpptes ut på marknaden, att lämna ut innehållet i dessa rapporter till tredje man, med förbehåll för vissa maskeringar. I motsats till klagandena, som hävdade att rapporterna i sin helhet borde omfattas av en presumtion om sekretess, ansåg EMA att nämnda rapporter, med undantag för de upplysningar som redan dolts, inte var konfidentiella.

Domstolen konstaterade först att EMA inte varit skyldigt att tillämpa någon presumtion om sekretess. Därefter prövade den huruvida EMA:s beslut att ge tillgång till de omtvistade rapporterna hade skadat klagandenas affärsintressen, vilket är ett villkor för att undantaget i artikel 4.2 första strecksatsen i förordning nr 1049/2001 ska vara tillämpligt. Inledningsvis preciserade domstolen att den som gör gällande att ett av de undantag som föreskrivs i artikel 4 i förordning nr 1049/2001 ska tillämpas av en institution, ett organ eller en byrå på vilken förordningen är tillämplig, måste – på samma sätt som institutionen, organet eller byrån i fråga när enheten avser att vägra tillgång till handlingar – förklara hur tillgången till handlingarna konkret och faktiskt skulle kunna skada det intresse som skyddas av ett av dessa undantag. Därefter slog domstolen fast att det måste visas att det föreligger en risk för att uppgifter i en handling som är föremål för en ansökan om tillgång till handlingar missbrukas. Enbart ett obestyrkt påstående avseende en allmän risk för missbruk kan inte medföra att uppgifterna ska anses omfattas av undantaget avseende affärshemligheter, om den som begär att detta undantag ska tillämpas av den aktuella institutionen, organet eller byrån innan denna fattar beslut därom inte har lämnat något annat förtydligande om dessa uppgifters art, syfte och omfattning, som kan ge unionsdomstolen vägledning om hur deras utlämnande konkret skulle kunna skada de berörda

personernas affärsintressen på ett sätt som rimligen kan förutses. Slutligen anslöt sig domstolen till tribunalens resonemang och fann att de avsnitt i de omtvistade rapporterna som hade lämnats ut inte utgjorde sådana uppgifter som kunde omfattas av undantaget avseende skydd för affärsintressen.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Processrätt

[Centrala skattenämnden i Spanien har inte längre ansetts vara en sådan domstol som är behörig att begära förhandsavgörande](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 21 januari 2020 i mål C-274/14, Banco de Santander, **avvisat en begäran om förhandsavgörande** från Económico-Administrativo Central (Centralskattenämnden, Spanien, TEAC) angående tolkningen av vissa bestämmelser i beslut från kommissionen (beslut vars giltighet är i fråga i flera mål i såväl Tribunalen som i domstolen). EU-domstolen hade i dom av den 21 mars 2000, Gabalfrisa m.fl. (C-110/98–C-147/98, EU:C:2000:145) konstaterat att TEAC uppfyllde villkoren för att anses som en domstol i den mening som avses i nuvarande artikel 267 FEUF. Det fanns emellertid **skäl att utifrån domstolens senare praxis ifrågasätta om kravet på oavhängighet alltjämt var uppfyllt.**

Begreppet oavhängighet omfattar en extern och en intern aspekt. När det gäller den externa oavhängigheten är domares avhängighet central (domstolen hänvisade därvid till sin dom av den 24 juni 2019, kommissionen/Polen (Högsta domstolens oavhängighet), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 76). Den interna aspekten av oavhängighet rör opartiskhet; att kravet på objektivitet iakttas och att det inte finns något annat intresse i ärendets utgång än en strikt tillämpning av rättsreglerna. EU-domstolen fann att det förelåg tvivel om huruvida den externa oavhängigheten kunde sägas vara uppfylld och att den interna oavhängigheten inte var säkerställd.

Se även mål rapporterat under Konkurrensbegränsande förlikningsavtal?

Skatterätt

[Inte motiverat att tillämpa den lägre skattesatsen för ställplatser för husbilar och husvagnar på uthyrning av båtplatser](#)

EU-domstolen, åttonde avdelningen, har i dom den 19 december 2019 i mål C-715/18, Segler-Vereinigung Cuxhaven, prövat en begäran om förhandsavgörande från Bundesfinanzhof (Federala skattedomstolen, Tyskland) angående tolkningen av artikel 98.2 i mervärdesskattedirektivet. Målet rör **den mervärdesskattesats som är tillämplig på uthyrning av båtplatser.**

Klaganden i målet vid den nationella domstolen är en registrerad allmännyttig förening, vars syfte är att främja segling och motorvattensport. Klaganden förvaltar ungefär 300 båtplatser, varav ungefär hälften av dessa platser under åren 2010 till 2012 (nedan kallade de omtvistade åren) fördelades till föreningsmedlemmar. Medlemmarna är skyldiga att låta gäster använda båtplatserna när de inte är där. Övriga båtplatser står till förfogande för gästerna utan begränsningar. Klaganden i målet vid den nationella domstolen **tillämpade** under de omtvistade åren en **reducerad mervärdesskattesats** på den ersättning som föreningen fick som betalning för tillhandahållandet av båtplatser. Efter att ha gjort en kontroll av

klaganden i det nationella målet **beslutade skattemyndigheten att ändra beskedet om omsättningsskatt** avseende de omtvistade åren och **påförde den normala mervärdesskattesatsen** på den ersättningen. Enligt klaganden i målet vid den nationella domstolen **strider påförandet av den normala mervärdesskattesatsen** på uthyrning av båtplatser **mot den allmänna likhetsprincipen, eftersom tillhandahållandet av platser för husbilar och platser för husvagnsparkering omfattas av den reducerade mervärdesskattesatsen.** Efter hänskjutande för förhandsavgörande konstaterade EU-domstolen att den hänskjutande domstolen ställt sin fråga för att få klarhet i **huruvida** artikel 98.2 i mervärdesskattedirektivet, jämförd med punkt 12 i bilaga III till det direktivet, ska tolkas så, att **den reducerade mervärdesskattesatsen som föreskrivs i den bestämmelsen för uthyrning av campingplatser och platser för husvagnsparkering även är tillämplig på uthyrning av båtplatser.** EU-domstolen anförde att det förhållandet att medlemsstaterna ges möjlighet att tillämpa en reducerad mervärdesskattesats på olika former av logi, bland annat för semester, vilket således uppfyller ett väsentligt behov för varje person som förflyttar sig, är ägnat att underlätta stor tillgång till de aktuella tjänsterna. Medgivandet av en möjlighet att tillämpa en reducerad mervärdesskattesats på tjänster avseende uthyrning av båtplatser kan emellertid **inte motiveras med hänsyn till ett sådant socialt syfte**, eftersom segelbåtar och motorbåtar, såsom dem som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, **inte**, i vart fall i första hand, **används till inkvartering.** Den besvarade således den ställda tolkningsfrågan nekande.

Konkurrensrätt m.m.

[Konkurrensbegränsande förlikningsavtal?](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 30 januari 2020 i mål C-307/18, C-307/18, prövat en begäran om förhandsavgörande från Competition Appeal Tribunal (Konkurrensdomstolen, Förenade kungariket) angående tolkningen av artiklarna 101 och 102 FEUF. Begäran har framställts i ett mål mellan Generics (UK) Ltd (nedan kallat GUK), GlaxoSmithKline plc (nedan kallat GSK), Xellia Pharmaceuticals ApS, Alpharma, LLC, å ena sidan, och Competition and Markets Authority (Konkurrens- och marknadsmyndigheten, Förenade kungariket) (nedan kallad CMA), å andra sidan. Målet rör CMA:s beslut av den 12 februari 2016 att fastställa att det förekommit konkurrensbegränsande samverkan som dessa bolag har deltagit i, att GSK missbrukat sin dominerande ställning och att ålägga företagen böter (nedan kallat CMA:s beslut).

GSK hade patent på den aktiva ingrediensen paroxetinhydroklorid i ett läkemedel, Paroxetin. Patentet löpte ut, varvid GSK erhöll "metodpatent" för fyra polymorfa former av den aktiva ingrediensen. I tvister om giltigheten av dessa patent mellan GSK och GUK samt mellan GSK och Alpharma ingicks förlikningsavtal, varigenom GUK respektive Alpharma, båda tillverkare av generiska ersättningsprodukter till Paroxetin, sammanfattningsvis åtog sig att under avtalens giltighetstid avstå från att själva sälja generiska kopior av läkemedlet, att de istället skulle marknadsföra Paroxetin och att de båda skulle få generös ersättning i form av "marknadsföringsersättning" från GSK (pay for delay).

GSK konstaterades ha en dominerande ställning på marknaden och vara verksamt på samma marknad som övriga inblandade företag. CMA bötfällde företagen dels, gällande GSK, för missbruk av dominerande ställning genom att ingå förlikningsavtalen, dels, gällande samtliga företag, för att **förlikningsavtalen utgjorde otillåten begränsning av konkurrensen**. Beslutet överklagades till den hänskjutande domstolen, som ställde en rad tolkningsfrågor till EU-domstolen. Här refereras endast den del av målet som rör konkurrensbegränsning genom förlikningsavtalen.

EU-domstolen konstaterade att frågorna i den delen sammanfattningsvis avsåg om avtal som de aktuella var oförenliga med artikel 101 FEUF, och att den hänskjutande domstolen bl.a. velat få klarhet i huruvida omständigheterna att det är omöjligt att avgöra vilken part som skulle ha haft framgång i processen, att den begränsning som tillverkaren av generiska läkemedel går med på går inte utöver räckvidden för det patent som är föremål för tvisten, att de belopp som överförts är betydligt högre än de rättegångskostnader som har undvikits och utgör inte betalning till tillverkaren av originalläkemedel för varor och tjänster som denne tillhandahållits av tillverkaren av generiska läkemedel, men de är mindre än den vinst som den förstnämnde hade erhållit om denne lyckats vinna patenttvisten och därmed lyckats komma in på marknaden med ett oberoende generiskt läkemedel, och att det i förlikningsavtalen föreskrivs att tillverkaren av originalläkemedel, tillika innehavare av patent, till tillverkaren av generiska läkemedel ska leverera betydande men begränsade mängder av ett godkänt generiskt läkemedel som inte ger upphov till en betydande konkurrensbegränsning vad gäller de priser som patenthavaren tillämpar, men ger konsumenterna fördelar som de inte skulle ha haft om patenthavaren hade vunnit processen, när dessa fördelar dock är betydligt mindre för dem än de konkurrensfördelar som skulle ha uppkommit om det självständiga generiska läkemedlet hade släppts ut på marknaden, efter det att tillverkaren av generiska läkemedel hade vunnit processen.

Enligt EU-domstolen framgick det av omständigheterna, vilka tillverkarna av originalläkemedel och tillverkarna av generiska läkemedel inte kunde vara ovetande om, att **läkemedelssektorn är särskilt känslig för att marknadsinträdet för en generisk version av ett originalläkemedel skjuts upp**. En sådan försening **leder till att det aktuella läkemedlet bibehåller sitt monopolpris** på marknaden, vilket är betydligt högre än de försäljningspriser för generiska versioner av läkemedlet som skulle gälla efter dessa versioners inträde på marknaden. Detta medför ekonomiska följder, om inte för slutkonsumenten, så åtminstone för socialförsäkringsorganen. Det skulle därför **prövas om ett sådant avtal som det som GSK har ingått med Alpharma eller GUK i sig är tillräckligt skadligt för konkurrensen**, så att det, med tillämpning av artikel 101.1 FEUF, inte är nödvändigt att pröva dess verkningar. Domstolen konstaterade att förlikningsavtalen träffats inom ramen för verkliga tvister, men att förbudet i artikel 101.1 FEUF mot vissa "avtal" mellan företag inte gör någon åtskillnad mellan avtal som syftar till att få en tvist att upphöra och avtal som har andra syften. Förlikningsavtal som de aktuella kan därmed ha konkurrensbegränsande verkningar, men det beslut som tillverkaren av generiska produkter fattar om att efter en värdering av möjligheterna till framgång avstå från att inträda på marknaden och istället ingå förlikningsavtal kan **inte anses utgöra en konkurrensbegränsning genom syfte**. Men om "patenthavaren till förmån för

förstnämnda tillverkare genomför en betydande värdeöverföring, för vilken det enda denne erhåller som motprestation är deras åtagande att inte inträda på marknaden och att inte längre bestrida patentet, tyder detta, i avsaknad av en annan rimlig förklaring, på att det inte är deras uppfattning om patentets styrka som lett till att de valt att inte inträda på marknaden och att inte bestrida patentet, utan utsikterna att få en sådan värdeöverföring.” Om dessa **värdeöverföringar är tillräckligt fördelaktiga för att få tillverkaren av generiska läkemedel att avstå från att inträda på den berörda marknaden och att inte konkurrera med sina prestationer med den berörda tillverkaren av originalläkemedel föreligger en konkurrensbegränsning genom syfte** (vilket medför att det inte krävs någon ytterligare bevisning om konkurrensbegränsningen).

Sammanfattningsvis besvarade EU-domstolen tolkningsfrågorna i denna del på följande sätt:

- Artikel 101.1 FEUF ska tolkas så, att begreppet ”avtal som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen” omfattar ett förlikningsavtal som ingåtts under en pågående domstolsprocess mellan en tillverkare av originalläkemedel och en tillverkare av generiska läkemedel, vilka befinner sig i en potentiell konkurrenssituation gentemot varandra, angående giltigheten av ett metodpatent för tillverkning av en aktiv ingrediens i ett originalläkemedel, för vilken patentskyddet har upphört, och som innehas av den förstnämnde tillverkaren, samt angående huruvida en generisk version av läkemedlet utgör intrång i patentet, när tillverkaren av generiska läkemedel i detta avtal förbinder sig att inte inträda på marknaden för läkemedel som innehåller denna aktiva substans och att inte fullfölja sin talan om ogiltigförklaring av detta patent under avtalets giltighetstid, i utbyte mot att denne tilldelas ekonomiska värden av tillverkaren av originalläkemedel:

– om det framgår av samtliga tillgängliga uppgifter att det positiva saldot av värdeöverföringarna från tillverkaren av originalläkemedel till förmån för tillverkaren av generiska läkemedel kan förklaras enbart av det kommersiella intresse som parterna i detta avtal har av att inte konkurrera med priser och prestationer,
– såvida inte det berörda förlikningsavtalet har bevisade konkurrensfrämjande verkningar som ger upphov till rimligt tvivel om huruvida avtalet är tillräckligt skadligt för konkurrensen.

- Artikel 101.1 FEUF ska tolkas så, att det för att styrka ett förlikningsavtals märkbara potentiella eller faktiska påverkan på konkurrensen, såsom den påverkan som är aktuell i det nationella målet, och följaktligen för att styrka att avtalet ska kvalificeras som ”konkurrensbegränsning genom resultat”, inte förutsätts att det kan konstateras att – i avsaknad av detta avtal – den tillverkare av generiska läkemedel som är part i detta avtal troligtvis skulle ha vunnit framgång i processen angående det aktuella metodpatentet eller att parterna i detta avtal troligtvis skulle ha ingått ett mindre restriktivt förlikningsavtal.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Inre marknaden och fri rörlighet

[Företrädare för Airbnb i Frankrike kan inte straffas enligt nationell lag som inskränker friheten för informations-samhällets tjänster, till vilka Airbnb:s verksamhet hör](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 19 december 2019 i mål C-390/18, Airbnb Ireland, prövat en begäran om förhandsavgörande från Tribunal de grande instance de Paris (Förstainstansdomstolen i Paris, Frankrike) angående tolkningen av artikel 3 i direktivet om elektronisk handel, 2000/31/EG. Begäran har framställts i ett **brottmål** mot X, vilket bland annat rör hantering av medel från förmedlings- och förvaltningsverksamhet avseende fast egendom och affärsrörelser, av en person som saknar yrkeslegitimation.

Det irländska bolaget Airbnb Ireland erbjuder en elektronisk plattform vars syfte är att, mot ersättning, i flera länder, bl.a. i Frankrike, sammanföra, å ena sidan, hyresvärdar, både företag och privatpersoner, som förfogar över bostäder för uthyrning med, å andra sidan, personer som söker sådan inkvartering. Det brittiska bolaget Airbnb Payments UK Ltd tillhandahåller å sin sida online-betaltjänster inom ramen för denna kontaktförmedling och har hand om koncernens betalningsverksamhet i Europeiska unionen. Det franska bolaget Airbnb France SARL, som är leverantör till Airbnb Ireland, har till uppgift att göra reklam för denna plattform riktad till användare på den franska marknaden, bland annat genom reklamkampanjer riktade till speciella målgrupper. Utöver denna tjänst som består i att sammanföra uthyrare med hyresgäster med hjälp av den elektroniska plattformen som centraliserar anbuden, erbjuder Airbnb Ireland uthyrarna ett antal andra tjänster, såsom en mall där innehållet i uthyrarnas erbjudande definieras, en fotograferingstjänst, som tillval, och en ansvarsförsäkring och en skadegaranti på 800 000 euro, också som tillval. Företaget tillhandahåller också uthyrarna ett frivilligt verktyg för uppskattning av priset för att hyra den bostad de erbjuder, med hänsyn till det genomsnittliga priset på marknaden enligt denna plattform. Om en uthyrare accepterar en hyresgäst, gör hyresgästen en överföring till Airbnb Payments UK motsvarande den aktuella hyran på vilket tillkommer 6–12 procent av beloppet som betalning för avgifter och den tjänst som tillhandahålls av Airbnb Ireland. Airbnb Payments UK innehar penningmedlen för uthyrarens räkning och 24 timmar efter det att hyresgästen har fått tillgång till bostaden utbetalas de till uthyraren genom en överföring, vilket således säkerställer att hyresgästen får en garanti för att bostaden existerar och att uthyraren garanteras betalning. Slutligen har Airbnb Ireland infört ett system där uthyraren och hyresgästen kan lämna ett omdöme enligt ett system med noll till fem stjärnor, och detta omdöme finns tillgänglig på den aktuella elektroniska plattformen.

Den 24 januari 2017 gjorde Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (AHTOP) (Föreningen för yrkesmässig logi och turism) en anmälan om brott med framställande av enskilt anspråk. Anmälan gällde bland annat utövande av förmedlings- och förvaltningsverksamhet avseende fast egendom och affärsrörelser utan yrkeslegitimation enligt den s.k. Hoguet-lagen för perioden 11 april 2012–24 januari 2017. Till stöd för sin anmälan har nämnda förening gjort gällande att Airbnb Ireland inte endast sammanför två parter med hjälp av plattformen Airbnb, utan även erbjuder sådana kompletterande tjänster som kännetecknar förmedlingsverksamhet i samband med fastighetstransaktioner. Åtal väcktes för

förmedling och förvaltning av fast egendom utan tillstånd. Målet hänsköts till EU-domstolen för förhandsavgörande.

EU-domstolen konstaterade att den hänskjutande domstolen velat få klarhet i - huruvida **artikel 2 a i direktiv 2000/31 ska tolkas så**, att en **förmedlingstjänst** som, med hjälp av en elektronisk plattform, har till syfte att mot ersättning föra samman potentiella hyresgäster med yrkesmässiga eller icke-yrkesmässiga uthyrare som erbjuder kortvariga inkvarteringstjänster, samtidigt som även ett antal andra tjänster tillhandahålls via plattformen, såsom en mall där innehållet i uthyrarnas erbjudande definieras, en fotograferingstjänst, en ansvarsförsäkring och en skadegaranti, ett hjälpmedel för att uppskatta priset för en inkvartering eller betaltjänster för dessa inkvarteringstjänster, **ska kvalificeras som en av ”informationssamhällets tjänster”** vilken omfattas av direktiv 2000/31, och - huruvida den lagstiftning som är i fråga i det nationella målet **kan åberopas gentemot Airbnb Ireland**.

EU-domstolen besvarade den första frågan jakande, bl.a. utifrån att det rörde sig om tjänster som vanligtvis utförs mot ersättning på distans, på elektronisk väg och på individuell begäran av en tjänstemottagare, se definitionen i artikel 1.1 b i direktivet, och den inte utgjorde en integrerad del en helhetstjänst som huvudsakligen består i att tillhandahålla inkvartering.

När det gäller den andra frågan framhöll EU-domstolen att enligt artikel 3.4 i direktiv 2000/31 **får medlemsstaterna**, när det gäller någon av informationssamhällets tjänster som omfattas av det samordnade området, **vidta åtgärder som avviker från principen om fri rörlighet** för informationssamhällets tjänster, **förutsatt att två kumulativa villkor är uppfyllda. För det första** ska den aktuella inskränkande åtgärden vara **nödvändig** för att säkerställa den **allmänna ordningen, skydd av folkhälsan, allmän säkerhet eller skydd av konsumenter**, den ska vidtas med avseende på en av informationssamhällets tjänster som **faktiskt är till förfång** för dessa mål **eller utgör en allvarlig risk för att dessa mål inte uppnås**, och slutligen ska den vara **proportionerlig** i förhållande till dessa mål. **För det andra** ska den berörda **medlemsstaten** enligt artikel 3.4 b andra strecksatsen i direktivet, innan ifrågavarande åtgärder vidtas och utan att det påverkar domstolsförfaranden, inbegripet förberedande förhandlingar och åtgärder som vidtas inom ramen för en brottsutredning, **ha anmält sin avsikt att vidta de aktuella begränsande åtgärderna till kommissionen** och till den medlemsstat på vilkens territorium tjänsteleverantören är etablerad. Eftersom den s.k. Hoguet-lagen inte anmälts konstaterade EU-domstolen att en medlemsstats **åsidosättande av sin skyldighet** enligt artikel 3.4 b andra strecksatsen i direktiv 2000/31 **att anmäla** en åtgärd som begränsar den fria rörligheten för en av informationssamhällets tjänster som tillhandahålls av en aktör som är etablerad i en annan medlemsstat **medför att åtgärden inte kan göras gällande gentemot enskilda**.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Inrikes och rättsligt samarbete

Informationssamhället

[Tillhandahållande av länk för nedladdning av ”begagnad” e-bok är överföring till allmänheten](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 19 december 2019 i mål C-263/18, Nederlands Uitgeversverbond, prövat en begäran om förhandsavgörande från Rechtbank Den Haag (Domstolen i Haag, Nederländerna) angående tolkningen av artiklarna 2, 4.1, 4.2 och 5 i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (direktivet). Begäran har framställts i ett mål rörande tillhandahållandet av en online-tjänst i form av en **virtuell marknad för ”begagnade” e-böcker**.

Tom Kabinet driver en virtuell marknad för ”begagnade” e-böcker.

Upphovsrättsorganisationerna NUV och GAU väckte talan mot Tom Kabinet och yrkade att interimistiska åtgärder skulle vidtas mot onlinetjänsten. Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam) ogillade deras talan och angav som skäl att det vid första anblicken inte framstod som tillräckligt sannolikt att ett upphovsrättsintrång hade skett. NUV och GAU överklagade domen till Gerechtshof te Amsterdam (Appellationsdomstolen i Amsterdam, Nederländerna) som bl.a. förbjöd Tom Kabinet att erbjuda en onlinetjänst som möjliggjorde försäljning av illegalt nedladdade e-böcker. Domen i andra instans överklagades inte. Tom Kabinet ändrade utbudet av de dittills erbjudna tjänsterna och ersatte dem med något som gick under namnet ”Toms leesclub” (Toms läsklubb), vilket innebar att Tom Kabinet fick rollen som försäljare av e-böcker. Läsklubben erbjuder sina medlemmar, mot betalning av ett penningbelopp, ”begagnade” e-böcker som Tom Kabinet antingen har köpt in eller har fått till skänks av medlemmar i klubben. I det sistnämnda fallet måste medlemmarna tillhandahålla en länk för nedladdning av den aktuella boken och intyga att de inte själva har behållit någon kopia av boken. Tom Kabinet laddar därefter ned e-boken från försäljarens webbplats och förser den med sin egen digitala vattenstämpel, vilket enligt uppgift bekräftar att det rör sig om en lagligt förvärvad kopia. Inledningsvis kunde de e-böcker som tillhandahölls via läsklubben köpas till ett fast pris på 1,75 euro per e-bok. Efter erlagd betalning kunde medlemmen ladda ned e-boken från Tom Kabinets webbplats och senare sälja tillbaka den till Tom Kabinet. En avgift för medlemskap i läsklubben utgick med 3,99 euro per månad. För varje e-bok som en medlem skänkte till läsklubben lämnades en rabatt på 0,99 euro på följande månads medlemsavgift. Sedan den 18 november 2015 tas inte längre någon månatlig avgift ut för medlemskap i klubben. Priset för varje e-bok är numera 2 euro. Läsklubbens medlemmar behöver nu dessutom ”credits” för att kunna förvärva en e-bok i läsklubben, och dessa ”credits” kan erhållas genom att, mot eller utan vederlag, tillhandahålla klubben en e-bok. Det är även möjligt att köpa ”credits” i samband med beställningen.

NUV och GAU väckte talan vid Rechtbank Den Haag (Domstolen i Haag, Nederländerna) och yrkade att Tom Kabinet vid vite skulle förbjudas att göra intrång i deras medlemmars upphovsrätter genom tillgängliggörande eller mångfaldigande av e-böcker. De anförde särskilt att Tom Kabinet genom läsklubben gjorde sig skyldigt till otillåten överföring till allmänheten av e-böcker. **Den hänskjutande domstolen slog i deldom fast** att böckerna skulle anses vara upphovsrättsligt skyddade verk och **att Tom Kabinets tillhandahållande inte utgjorde överföring till allmänheten**

i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet. Den ansåg vidare att det inte var uppenbart **huruvida ett tillgängliggörande på distans via en nedladdningslänk, mot vederlag, för bruk under obegränsad tid av en e-bok kan utgöra en form av spridning** i den mening som avses i artikel 4.1 i direktivet, och om **spridningsrätten således kan konsumeras** i den mening som avses i artikel 4.2 i detta, samt **huruvida upphovsrättsinnehavaren, för det fall en e-bok säljs vidare, med stöd av artikel 2 i nämnda direktiv kan motsätta sig de former av mångfaldigande** som är nödvändiga för laglig besittningsövergång mellan senare förvärvare **av det exemplar för vilket spridningsrätten i förekommande fall är konsumerad.**

EU-domstolen konstaterade att visserligen "har den hänskjutande domstolen ställt den första frågan till EU-domstolen för att få klarhet i huruvida uttrycket "all slags spridning till allmänheten, genom försäljning eller på annat sätt, av originalet av [upphovsmännens] verk eller av kopior av detta" i den mening som avses i artikel 4.1 i direktiv 2001/29, omfattar "tillgängliggörande på distans via en nedladdningslänk för bruk under obegränsad tid av e-böcker ... mot ett pris". Det framgår emellertid av skälen till begäran om förhandsavgörande att i målet vid den hänskjutande domstolen har frågan uppkommit huruvida tillhandahållande via en nedladdningslänk av en e-bok för permanent bruk utgör en form av spridning i den mening som avses i artikel 4.1, eller om ett sådant tillhandahållande i stället faller under begreppet "överföring till allmänheten" enligt artikel 3.1 i direktivet. I det nationella målet får svaret på den frågan en avgörande betydelse för bedömningen av huruvida ett sådant tillhandahållande omfattas av regeln om konsumtion av distributionsrätten i artikel 4.2 i nämnda direktiv, eller om det, tvärtom, faller utanför regelns tillämpningsområde, såsom uttryckligen föreskrivs i artikel 3.3 i samma direktiv när det är fråga om rätten till överföring till allmänheten." Den **omformulerade** mot den bakgrunden frågan till att avse "**huruvida tillhandahållande av en e-bok för permanent bruk via en nedladdningslänk omfattas av begreppet "överföring till allmänheten" i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29** eller begreppet "spridning till allmänheten" som avses i artikel 4.1 i direktivet." EU-domstolen konstaterade därefter att ett sådant tillhandahållande utgör överföring till allmänheten i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Arbetsrätt

[Anställda på tåg som färdas genom Österrike anses inte vara utstationerade dit](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 19 december 2019 i mål C-16/18, Dobersberger, prövat en begäran om förhandsavgörande från Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike) angående tolkningen av **artiklarna 56 och 57 FEUF** samt av direktiv 96/71/EG om **utstationering av arbetstagare** i samband med tillhandahållande av tjänster. Begäran har framställts i ett mål rörande de **administrativa påföljder av straffrättslig karaktär** som Dobersberger har ålagts för flera **åsidosättanden av administrativa skyldigheter** som föreskrivs i de bestämmelser i den österrikiska lagstiftningen om social trygghet vilka reglerar **utstationeringen av arbetstagare** i den medlemsstaten.

Ett avtal om vissa ombordtjänster på tåg utfördes av ett ungerskt företag med hjälp av arbetstagare som hade hemvist, sin socialförsäkring samt centrum för sina

levnadsintressen i Ungern samt påbörjade och avslutade sin tjänstgöring i Ungern. Efter en kontroll på centralstationen i Wien befanns Dobersberger skyldig till ovan angivna åsidosättanden av den österrikiska lagstiftningen om utstationering av arbetstagare. Efter den hänskjutande domstolens begäran om förhandsavgörande lämnade EU-domstolen följande svar:

Artikel 1.3 a i direktiv 96/71 ska tolkas så, att den inte omfattar tillhandahållande – inom ramen för ett avtal mellan ett företag med hemvist i en medlemsstat (medlemsstat nr 1) [i detta fall Ungern] och ett företag med hemvist i en annan medlemsstat (medlemsstat nr 2) [i detta fall Österrike] som i sin tur är avtalsmässigt bundet till ett järnvägsföretag med hemvist i medlemsstat nr 2 – av ombordtjänster, städtjänster eller cateringtjänster för passagerare på tåg i internationell trafik som färdas genom medlemsstat nr 2, vilka utförs av arbetstagare som är anställda av det förstnämnda företaget eller av arbetstagare som ställts till det företagets förfogande av ett annat företag som också har hemvist i medlemsstat nr 1, när arbetstagarna utför en betydande del av det arbete som är kännetecknande för dessa tjänster i medlemsstat nr 1 och det är där som de påbörjar eller avslutar sin tjänstgöring.

Konsumenträtt

[Finnska Energimyndigheten har inte till uppgift att slita tvister mellan elleverantörer och enskilda](#)

EU-domstolen, femte avdelningen, har i dom den 23 januari 2020 i mål C-578/18, Energiavirasto, prövat en begäran om förhandsavgörande från Högsta förvaltningsdomstolen (Finland) angående tolkningen av artikel 37 i direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el m.m. Begäran har framställts i ett förfarande som anhängiggjorts av Energiavirasto (Energimyndigheten, Finland). Målet rör **Energimyndighetens vägran att ge A ställning som part** i det förfarande som Caruna Oy, som är ett företag som är systemansvarigt för eldistributionssystemet, har varit föremål för till följd av ett klagomål som getts in av A.

A, som är en hushållskund, ingick ett avtal om elleverans med Caruna. A sände ett e-postmeddelande till Energimyndigheten och begärde att den skulle kontrollera huruvida den av företaget tillämpade faktureringsmetoden var förenlig med elmarknadslagen, där det föreskrivs att distributionsnätinnehavaren ska erbjuda konsumenterna alternativa sätt att betala räkningar för eldistribution i enlighet med punkt 1 d i bilaga I till direktiv 2009/72. Efter att ha undersökt lagenligheten fattade Energimyndigheten ett beslut enligt vilket Caruna inte hade åsidosatt elmarknadslagen och det saknades anledning att vidta åtgärder. I detta beslut benämndes A som ”den som har framställt en begäran om utredning”. A begärde omprövning och att få ställning som part i förfarandet. Båda dessa begäran avslogs. A klagade på båda dessa beslut vid domstol och fick rätt. Energimyndigheten överklagade till den hänskjutande domstolen. Efter hänskjutande till EU-domstolen fann den att den hänskjutande domstolen ställt sina frågor för att få klarhet i **huruvida artikel 37 i direktiv 2009/72 ska tolkas så**, att den innebär att **medlemsstaterna är skyldiga att ge tillsynsmyndigheten befogenhet att avgöra tvister** mellan hushållskunder och systemansvariga och följaktligen **att ge en hushållskund** som har gett in ett klagomål till denna myndighet mot en

systemansvarig, **ställning som ”part”**, i den mening som avses i denna bestämmelse, **och rätten att överklaga** det beslut som tillsynsmyndigheten fattat till följd av klagomålet.

EU-domstolen anförde att det framgår av [vissa bestämmelser] att tillsynsmyndigheten har samma befogenhet som ett tvistlösningsorgan utanför domstol när den behandlar ett klagomål som getts in enligt artikel 37.11 och 37.12 i direktiv 2009/72 och att parterna i dessa tvister har rätt att överklaga det beslut som fattats av nämnda myndighet till följd av ett sådant klagomål om detta går dem emot. Det kan emellertid konstateras att det i dessa bestämmelser **inte preciseras** huruvida denna befogenhet omfattar tvister mellan hushållskunder och systemansvariga, och att begreppet part eller berörd part i artikel 37 i direktiv 2009/72 inte definieras i direktivet, vilket innebär att det av ordalydelsen i artikel 37 inte är möjligt att avgöra **huruvida detta begrepp omfattar en hushållskund som har ingett ett klagomål mot en systemansvarig**. Eftersom det inte framgår av bestämmelserna i direktiv 2009/72 att medlemsstaterna skulle vara skyldiga att ge tillsynsmyndigheten, och inte någon annan myndighet, befogenhet att lösa tvister utanför domstol mellan hushållskunder och elföretag är den heller inte skyldig att ge en enskild ställning som part eller ge en enskild rätt att överklaga dess beslut.

[Skadestånd till passagerare enligt Montrealkonventionen förutsätter inte att den risk som förverkligats är specifik för flyget](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 19 december 2019 i mål C-532/18, GN, prövat en begäran om förhandsavgörande från Oberster Gerichtshof (Österrike) angående tolkningen av artikel 17.1 i **Montrealkonventionen** om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter. Begäran har framställts i ett mål rörande **skadestånd med anledning av de brännskador** GN vållats under en flygning med flygbolaget Niki Luftfahrt.

År 2015 satt klaganden i det nationella målet, GN, som då var 6 år gammal, ombord på ett luftfartyg bredvid sin far HM. Denna flygning mellan Mallorca (Spanien) och Wien (Österrike) utfördes av lufttrafikföretaget Niki Luftfahrt. Under flygningen serverades HM en pappersmugg med varmt kaffe. Muggen, som stod på det fällbord som fanns framför HM, välte och hett kaffe hamnade på GN:s högra lår och på hennes mage, vilket orsakade brännskador av andra graden. Det har inte kunnat fastställas om kaffet i muggen spilldes ut på grund av att fällbordet var behäftat med ett fel eller på grund av flygplanets vibrationer. GN väckte med stöd av artikel 17.1 i Montrealkonventionen talan om skadestånd. Flygbolaget hävdade att begreppet **”skadebringande händelse”**, i den mening som avses i **artikel 17.1 i Montrealkonventionen**, innebär att det är en risk som är nära förbunden med lufttransport som förverkligas, vilket inte är fallet här.

Målet hänsköts till EU-domstolen, som konstaterade att den hänskjutande domstolen ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 17.1 i Montrealkonventionen ska tolkas så, att **begreppet ”skadebringande händelse”**, i den mening som avses i denna bestämmelse, **omfattar en situation där ett föremål som används för att tillhandahålla en passagerare en tjänst har vållat en passagerare kroppsskada, utan att det är nödvändigt att undersöka denna skadebringande händelse uppstått på grund av en risk som är nära förbunden med lufttransport**. EU-domstolen besvarade den sålunda ställda frågan jakande.

Migrationsrätt

Miljörätt

[Domstol kan vara skyldig att frihetsberöva innehavare av offentliga ämbeten som vägrar följa lagakraftvunna avgöranden om EU-rättsligt grundade skyldigheter, när nationell rätt innehåller tydliga och förutsägbara bestämmelser om sådana frihetsberövanden och oavsett om det skulle strida mot medlemsstatens författning](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 19 december 2019 i mål C-752/18, Deutsche Umwelthilfe, prövat en begäran om förhandsavgörande från Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Bayerns förvaltningsöverdomstol) angående tolkningen av artikel 9.4 första meningen i Århuskonventionen, godkänd genom beslut 2005/370/EG, av artiklarna 4.3 och 19.1 FEU, av artikel 197.1 FEUF samt av artikel 47 första stycket i EU-stadgan. Begäran har framställts i ett mål mellan Deutsche Umwelthilfe eV, en icke-statlig miljöskyddsorganisation, och Freistaat Bayern (delstaten Bayern, Tyskland). Målet rör verkställighet av ett domstolsföreläggande om att ett trafikförbud ska utfärdas för att uppfylla de skyldigheter som följer av luftkvalitetsdirektivet, 2008/50/EG och utgör i den meningen en uppföljning av stora avdelningens dom i mål C-556/17, Torubarov, som rapporterades i förra utgåvan av Nyhetsbrevet.

Med anledning av en talan som väcktes av Deutsche Umwelthilfe förelade Verwaltungsgericht München (Förvaltningsdomstolen i München, Tyskland), genom beslut av den 9 oktober 2012, delstaten Bayern att ändra handlingsplanen för luftkvaliteten som gäller för staden München bl.a. genom att införa trafikförbud på vissa sträckor. Staden följde inte domen utan ålades vite som den betalade. Företrädare för delstaten har offentligt förklarat sin avsikt att inte införa något trafikförbud. Delstaten Bayern ålades ytterligare vite. Ett yrkande om frihetsberövande för ansvarig minister avsågs. Enligt den hänskjutande domstolen är, även om det formellt är möjligt enligt den tyska rättsordningen, ett sådant frihetsberövande inte förenligt med konstitutionen.

EU-domstolen konstaterade att den hänskjutande domstolen ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida unionsrätten, särskilt **artikel 47 första stycket i stadgan**, ska tolkas så, att unionsrätten, under sådana omständigheter som kännetecknas av att **en nationell myndighet upprepade gånger har vägrat att följa ett domstolsavgörande** genom vilket myndigheten **åläggs att fullgöra en klar, precis och ovillkorlig skyldighet som följer av unionsrätten**, bland annat av direktiv 2008/50, innebär att den behöriga nationella domstolen har rätt eller till och med en skyldighet att förordna om frihetsberövande av innehavare av ämbeten som innebär utövande av offentlig makt.

Domstolen inledde med att hänvisa till likvärdighets- och effektivitetsprinciperna. Den hänvisade därefter till sitt avgörande i mål C-556/17, Torubarov, om att en nationell lagstiftning som leder till att "ett domstolsavgörande blir verkningslöst på grund av att lagstiftningen inte föreskriver något medel för att säkerställa att avgörandet följs ... strider mot själva kärnan i rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan" och till Europadomstolens motsvarande tolkning av artikel 6.1 i Europakonventionen. Utifrån detta fastslog EU-domstolen att **nationella domstolar är skyldiga att** "med

beaktande av den nationella rätten i sin helhet och med tillämpning av de tolkningsmetoder som erkänns i nationell rätt, **kontrollera om den kan tolka nationell rätt så, att den kan tillämpas på ett sätt som gör det möjligt för myndigheterna att vidta effektiva tvångsåtgärder** för att säkerställa att offentliga myndigheter verkställer en lagakraftvunnen dom, såsom exempelvis viten till ett högt belopp, som förordnas upprepade gånger med kort frist, och där betalningen i slutändan inte upptas i den budget som betalningen härrör ifrån (vilket var fallet här). Den nationella domstolen är vidare **skyldig att bortse ifrån konstitutionella skäl som hindrar tillämpningen av ett förordnande om frihetsberövande mot innehavare av ett ämbete som innebär utövande av offentlig makt**. Eftersom rätten till ett effektivt domstolsskydd inte är absolut utan får inskränkas för att tillgodose skyddet för andra rättigheter, däribland rätten till frihet enligt artikel 6 i stadgan, måste det göras en avvägning mellan dessa rättigheter. När den nationella domstolen finner att den inskränkning som görs av rätten till frihet genom ett **förordnande om frihetsberövande uppfyller de villkor** som uppställs i detta avseende i artikel 52.1 i stadgan, som **unionsrätten inte bara tillåter, utan även kräver, en tillämpning av en sådan åtgärd**. EU-domstolen besvarade tolkningsfrågan på följande sätt:

Unionsrätten, särskilt artikel 47 första stycket i stadgan, ska tolkas så, att det under sådana omständigheter som kännetecknas av att en **nationell myndighet upprepade gånger har vägrat att följa ett domstolsavgörande** genom vilket myndigheten föreläggs att fullgöra en klar, precis och ovillkorlig skyldighet som följer av unionsrätten, bland annat av direktiv 2008/50, ankommer på den behöriga nationella domstolen att **förordna om frihetsberövande gentemot innehavare av ämbeten** som innebär utövande av offentlig makt när det i nationell lagstiftning finns en rättslig grund för att anta ett sådant tvångsmedel som är tillräckligt begriplig, precis och förutsebar i sin tillämpning, och i den mån den inskränkning som görs i rätten till frihet, vilken garanteras i artikel 6 i stadgan, till följd av ett sådant förordnande, uppfyller de övriga villkor som i detta avseende uppställs i artikel 52.1 i stadgan. **I avsaknad av en sådan rättslig grund i nationell rätt medför unionsrätten däremot inte någon rätt för denna domstol att tillgripa en sådan åtgärd.**

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

Senaste numret av [Europarättslig tidskrift](#) är nr 4/19.

[Diskrimineringskyddet i praktiken — mer än bara pengar?](#), Anna Zotéeva och Ola Linder, SvJT preprint

NYA MÅL

Attunda tingsrätt har i dess mål FT 9615-19, Airhelp, begärt förhandsavgörande från EU-domstolen angående tolkningen av förordning 261/2004 om kompensation och assistens till passagerare vid bl.a. inställda flygningar, i samband med den pilotstrejk som pågick vid SAS i Sverige, Norge och Danmark under förra våren och därvid bl.a.

frågan huruvida denna strejk utgjort en sådan extraordinär omständighet som befriar från ansvar. EU-domstolens målnummer är C-28/80.

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

Generaladvokaten lämnar den 14 maj 2020 förslag till avgörande i mål C-30/19, Braathens, i vilket domstolen höll muntlig förhandling den 11 februari 2020. Målet rör en begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen angående frågan ”Måste en medlemsstat i ett mål om överträdelse av ett förbud som föreskrivs i direktiv 2000/43/EG där den utsatte begär diskrimineringsersättning alltid pröva om diskriminering har skett – och i förekommande fall konstatera att så har skett – oavsett om den som anklagas för diskriminering har eller inte har vitsordat att diskriminering har skett, om detta begärs av den utsatte för att kravet i artikel 15 om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner ska anses vara uppfyllt?”

Onsdagen den 11 mars 2020 kl. 09.30 meddelar domstolen, tredje avdelningen, dom i dess mål C-454/18, Baltic Cable, angående en begäran om förhandsavgörande från Förvaltningsrätten i Linköping angående tolkningen av förordning (EG) nr 714/2009, som reglerar tillträde till nödvändig infrastruktur för gränsöverskridande elhandel och bland annat innehåller bestämmelser om finansiering av denna infrastruktur.

FRÅN LAGSTIFTNINGSBETET

Sverige

[Lagrådsremiss: Inget grundavdrag vid bestämmande av brottsskadeersättning](#)

I lagrådsremissen lämnas ett förslag som innebär förbättrade möjligheter för brottsoffer att få ersättning för skada till följd av brott. Förslaget innebär att grundavdraget avskaffas vid bestämmande av brottsskadeersättning för alla som drabbats av ersättningsgill skada till följd av brott.

Förslaget bidrar även till att åstadkomma ett förbättrat genomslag för terrorismdirektivets brottsofferbestämmelser i Sverige genom att offer för terrorism kan använda förfarandet för brottsskadeersättning för att få kostnader för psykologiskt stöd ersatta utan att något grundavdrag görs.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

[Reglering av vapenmagasin](#) - Prop. 2019/20:58

Vapenlagstiftningen ska bland annat förhindra att människor kommer till skada på grund av missbruk av vapen. Under senare år har skjutvapenvåldet i kriminella miljöer utvecklats på ett oroväckande sätt. Ett verktyg i arbetet med att stoppa den negativa utvecklingen är att begränsa tillgången till vapenmagasin i de sammanhang där illegala vapen hanteras.

I propositionen föreslår regeringen därför en generell reglering av löstagbara vapenmagasin. Regleringen innebär att den som har tillstånd eller rätt att inneha ett visst vapen för skjutning utan särskilt tillstånd ska få inneha löstagbara magasin till vapnet om magasinerna är avsedda för samma ändamål som tillståndet eller rätten till innehavet av vapnet. I övriga fall ska särskilt tillstånd att inneha löstagbara magasin få meddelas under samma förutsättningar som enligt nuvarande lagstiftning gäller för

ammunitionstillstånd. Innehav av lösttagbara magasin i strid mot vapenlagens reglering ska vara straffsanktionerat. De flesta av vapenlagens övriga bestämmelser om ammunition utvidgas till att omfatta lösttagbara magasin. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

[Återkoppling vid rapportering om misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism och vissa andra frågor](#) - Prop. 2019/20:55

Arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism är prioriterade frågor för regeringen. Enligt penningtvättslagen ska verksamhetsutövare övervaka affärsförbindelser och enstaka transaktioner med sina kunder i syfte att kunna rapportera misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism till Finanspolisen. Verksamhetsutövarnas rapportering av misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism bidrar till att Finanspolisen kan förse brottsbekämpande myndigheter med information som kan användas för att förebygga och beivra brott. I syfte att ytterligare skapa och sprida kunskap och medvetenhet om penningtvätt och finansiering av terrorism bland verksamhetsutövare, föreslår regeringen att det i penningtvättslagen ska förtydligas att Finanspolisen i det fall det är möjligt ska ge lämplig återkoppling till verksamhetsutövare om effektiviteten och uppföljningen av rapporter om misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism.

Dessutom föreslås att det ska göras vissa förtydliganden i penningtvättslagen med anledning av att Europeiska kommissionen har ifrågasatt om några artiklar i det s.k. fjärde penningtvättsdirektivet fullt ut har genomförts i svensk rätt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2020.

[Tydligare regler vid konsumentavtal](#) - Prop. 2019/20:63

Regeringen föreslår lagändringar som i huvudsak syftar till att förtydliga regler på konsumenträttighetsområdet, framför allt i fråga om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

Genom tydligare regler blir det enklare för både konsumenterna och näringsidkarna att veta vilka rättigheter respektive skyldigheter de har. Det handlar bland annat om den information en näringsidkare ska lämna till en konsument innan ett avtal ingås. Exempelvis ska en näringsidkare vara skyldig att tillhandahålla konsumenten ett formulär som han eller hon kan använda för att ångra ett avtal. Regeringen föreslår också en bestämmelse om när risken för en vara går över på konsumenten i vissa fall när varan transporteras till konsumenten samt en bestämmelse om att en konsument har rätt att få tillbaka sådant som han eller hon har betalat till följd av ett ogiltigt avtalsvillkor.

Bakgrunden till förslagen är en översyn av genomförandet av EU:s direktiv om konsumenträttigheter från 2011.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2020.

EU-direktiv i urval

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) [2019/2177](#) av den 18 december 2019 om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II), direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument samt direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) [2019/2161](#) av den 27 november 2019 om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, 2005/29/EG och 2011/83/EU vad gäller bättre upprätthållande och modernisering av unionens konsumentskyddsregler.

Rådets Direktiv (EU) [2019/2235](#) av den 16 december 2019 om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt och direktiv 2008/118/EG om allmänna regler för punktskatt vad gäller gemensamma försvarsinsatser inom unionen.

Europaparlamentets och rådets Direktiv (EU) [2019/2162](#) av den 27 november 2019 om utgivning av säkerställda obligationer och offentlig tillsyn över säkerställda obligationer samt om ändring av direktiven 2009/65/EG och 2014/59/EU.